

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Актуальною проблемою в сучасних умовах є застосування таких важливих функцій системи управління, як планування, облік, контроль, економічний аналіз і регулювання, які вимагають їх переорієнтації з одного боку, на зовнішніх споживачів, а з іншого – на задоволення внутрішніх потреб управління підприємством. Це зумовлює необхідність посилення інформаційної функції обліку і її цільової орієнтації, виходячи з потреб управління. [2]

Ведення фінансової бухгалтерії є обов'язковим для підприємств. Фінансова бухгалтерія фіксує інформацію про поточні видатки й прибутки підприємства, про стан дебіторської та кредиторської заборгованості, про розміри фінансових інвестицій та стан джерел фінансування тощо.

Споживачами інформації фінансової бухгалтерії виступають в основному зовнішні по відношенню до підприємства користувачі:

- органи податкової адміністрації;
- біржі;
- банки;
- інші фінансові інституції, постачальники й покупці;
- потенційні інвестори.

Фінансова звітність відкрито публікується й не становить комерційної таємниці підприємства. Це зумовлює чітку регламентацію структури, складу зовнішньої звітності підприємства, правил і принципів її складання.

Стосовно внутрішньої облікової системи на підприємстві, то доцільність її створення, як правило, вирішує сам управлінський персонал.

У системі управлінського обліку відтворюється, передусім, інформація про витрати, тому управлінський облік являє собою систему управління собівартістю продукції. Це система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством. Підприємство самостійно розробляє систему і форми управлінського обліку, звітності і контролю господарських операцій. [3]

С.Ф.Голов вважає, що якщо фінансовий облік описує операції, що вже мали місце, то головним завданням управлінського обліку є передбачення наслідків майбутніх подій.[1]

Отже, управлінський облік в Україні, на відміну від фінансового, який відображає результати минулих подій, не регулюється законодавством, і направлений на передбачення наслідків майбутніх операцій, створює необхідний механізм для ефективного управління фінансовими ресурсами. [4]

Розглянемо важливі проблеми становлення і розвитку управлінського обліку в Україні.

З часу набуття Україною незалежності рівень економічної роботи на підприємствах постійно знижується. На перших порах вважалося, що ринок автоматично врегулює економічні відносини і структурні перетворення. Наслідком стало припинення планування. На макрорівні це було пов'язано з ліквідацією Держплану України, на мікрорівні – з недоцільністю планування – прибуток можна було отримувати за рахунок підвищення цін.

Відсутність або недостатність систематичної роботи на кожному підприємстві щодо зниження собівартості продукції призвели до зниження рентабельності суспільного виробництва. Про це свідчать статистичні дані, які характеризують абсолютний рівень прибутку: якщо в 2001 р. прибуток у всіх галузях економіки країни складав 18806 млн. грн., то в 2005 р. вона знизилась до 727 млн. грн., тобто на 60 %. При цьому слід врахувати, що в 2001 р. всі галузі економіки були прибутковими, а в 2005 р. вже чотири галузі з одинадцяти були збитковими і їх збитки досягли 6595 млн. грн.

Ці дані зі всією очевидністю свідчать про необхідність неухильного підвищення уваги до собівартості готової продукції, робіт і послуг та формування системи управління собівартістю.

Виникнення управлінського обліку є закономірним процесом історичного розвитку обліку в цілому. Він обумовлений суспільно-виробничими відносинами, науково-технічним процесом, розвитком теорії та практики обліку та інформаційної моделі господарського механізму.

Нормами законодавства ведення управлінського обліку майже не регулюється, підприємство самостійно розробляє системи і форми управлінського обліку, звітності і контролю господарських операцій, в той час як фінансовий облік визначається міжнародними стандартами обліку і фінансової звітності.

Головне його завдання – забезпечення управління аналітичним матеріалом для прийняття рішень, а в першу чергу з обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, тому що управління цими процесами забезпечує підвищення ефективності виробництва і підвищення чинника конкурентоспроможності.

Сучасний управлінський облік, використовуючи зовнішню та внутрішню інформацію, забезпечує потреби не тільки виробництва, а й марке-

тингу, управління дослідженнями та інших функцій бізнесу. Він здійснює аналіз діяльності з урахуванням як поточних, так і довгострокових цілей, розробляє методи здобування інформації про вирішальні чинники успіху: витрати, якість, час тощо.

Таким чином, проаналізувавши розвиток управлінського обліку, можна зробити висновок, що головною метою управлінського обліку є допомога компанії досягти її стратегічних цілей. Досягнення стратегічних цілей означає задоволення потреб клієнтів, акціонерів та інших учасників господарської діяльності.

У практиці обліку Західних країн застосовують рахунки видатків і прибутків фінансової бухгалтерії. Важлива характеристика такої системи управлінського обліку полягає в оперативному обліку витрат. Ідея стратегічного управлінського обліку, яка впроваджена у світовій практиці, вельми важлива для української облікової політики. Для сучасної України необхідно, щоб управлінський облік більшою мірою зосереджувався на стратегічних перспективах. Стратегічний управлінський облік, як потенційний напрям розвитку дозволить підвищити значення управлінського обліку, стане новим етапом у його розвитку, дасть змогу розв'язати безліч проблем, пов'язаних з ефективністю господарювання на вітчизняних підприємствах.

Список використаної літератури:

1. Голов С. Ф. Управлінський облік: [підручник] / С. Ф. Голов. – К.: Лібра, 2003. – 704 с.
2. Нападовська Л. В. Управлінський облік: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Л. В. Нападовська. – К.: Книга, 2004. – 544 с.
3. Чумаченко М. Дискусійні проблеми обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. / Чумаченко М. Бухгалтерський облік і аудит науково-практичний журнал. - ТОВ «Екаунтинг». – 2008. - №10. – С.3-7.
4. Шевчук В. Р. Стратегічний управлінський облік: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. Шевчук. – [за ред. О. М. Ковалюка]. – К.: Алеута, 2009. – 179 с.
5. Сучасні проблеми розвитку системи обліку в Україні: монографія / За ред. М.С.Пушкаря – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 268 с.